

מבוא

חמש מאות תשעים ותשע פעמים מוזכר הלב בתנ"ך בהקשרים שונים. רופאי העולם העתיק הכירו בחשיבותו הרבה של הלב לקיום החיים, והפילוסוף אריסטו סבר כי הלב הוא האיבר הראשון שנוצר באדם. מדעי האנטומיה והפיזיולוגיה המודרניים החלו רק במאות ה-17 וה-18, לאחר שב-1628 תואר בראשונה מהלך מחזור הדם על-ידי ויליאם הרוי. כיום מהוות מחלות הלב וכלי הדם את הסיבה העיקרית והראשונה במעלה לתמותה ולתחלואה בעולם המערבי. אוטם שריר הלב (המכונה גם התקף לב) הוא ההתבטאות הנפוצה ביותר של צורת תחלואה זו. בארה"ב לוקים מדי שנה כ-1.5 מיליון בני אדם באוטם שריר הלב, ובישראל כ-15 אלף איש ואישה.

אף שאין מטרת ספרון זה לייגע את הקורא במספרים ובנתונים סטטיסטיים יבשים, קשה להסתיר מהקורא את הבשורה המשמחת כי מאז שנות ה-60 של המאה הקודמת בולטת בעולם המערבי ירידה ניכרת בתמותה ממחלות לב, וכן נצפתה ירידה ניכרת בתחלואה (אם כי זו נבלמה בעשור האחרון לאור העלייה המקבילה בתוחלת החיים). במדינות מזרח אירופה, אגב, קיימת עלייה בשכיחות מחלות לב, ובנוגע לעולם השלישי חסרים נתונים.

הירידה מיוחסת לשילוב של כמה גורמים, ובכללם:

1. עלייה במודעות המטופלים והמטפלים למניעה ראשונית, דהיינו צמצום גורמי הסיכון (כמו הפסקת עישון, טיפול בלחץ דם גבוה, הורדת משקל עודף, הגברת פעילות גופנית מבוקרת ועוד).

2. הקמת שירותי אבחון וטיפול מוקדמים בשלב הטרום אשפוזי והגברת המודעות של החולים לחשיבותה של פנייה מוקדמת לעזרה רפואית מוסמכת ויעילה.

3. שימוש בשיטות חדשות ויעילות לאבחון מוקדם של אוטם שריר הלב ולטיפול בו, ומניעה מוקדמת של סיבוכים קטלניים בשלב הראשוני של האוטם.

לפני התפתחות היחידות לטיפול נמרץ לב התבסס הטיפול על גישה פסיבית שגרסה המתנה (בדרך כלל מתוך ריתוק מלא למיטה) עד שאזור האוטם יחלים (8-12 שבועות). לאחר שהצטבר ניסיון בהכרת הסיבוכים השונים הנגרמים על-ידי אוטם שריר הלב, הוחל להתייחס לטיפול בסיבוכים ולמניעתם. עם הבנת מנגנון היווצרות האוטם הפכה הגישה הטיפולית להיות "אגרסיבית", שמטרתה התערבות ישירה בתהליך האוטם, מתוך מטרה לצמצם את הנזק ככל האפשר.

התוצאה היא ירידה בתחלואה ב-25 אחוז, וירידה בתמותה מאוטם שריר הלב משיעור של כ-30 אחוז בעידן שלפני הטיפול המודרני לפחות מ-5 אחוז בסוף המאה ה-20. למרות זאת הסיכוי של גבר בן 40 להיחשף ל"אירוע לב" במהלך שארית חייו הוא 40 אחוז, ושל אישה בת 40 כ-30 אחוז.

כמעט כל אדם נחשף במהלך חייו, אם באופן ישיר (הוא עצמו, חלילה) ואם באופן עקיף (סביבתו: משפחתו, חבריו) לכמה מהמושגים הרבים הקשורים בלב בכלל ובאוטם שריר הלב בפרט. ספרון זה מנסה לתת לקורא בשפה עממית מושג במתרחש, מתוך אמונה שיש מה לעשות, וכי ניתן להפיח תקווה בפטליסטים, ללמד את הניהיליסטים ולערער משהו את ביטחונם העצמי המופרז של ה"מזלזליסטים".